

RADIO-TEZKOR XABAR BERISH VA AXBOROT TARQATISH
VOSITASI.

Saidova Laylo Baxtiyorovna

SHDPI Tarix yo'nalishi 1-kurs

1-24 kechki guruh talabasi

Fan o'qtuvchisi: Xalilov Jamol

Annotatsiya: Radio – bu zamonaviy jamiyatda axborot tarqatishning eng muhim va tezkor vositalaridan biridir. U aholiga yangiliklar, ta'limiy va madaniy dasturlarni yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Radio to'liqlar orqali uzatiladigan axborot odamlar hayotining turli sohalariga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada radio vositasining axborot tarqatishdagi o'rni, uning afzalliklari va zamonaviy jamiyatdagi roli ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Radio, axborot, tezkorlik, ommaviy axborot vositasi, kommunikatsiya.

Аннотация: Радио — одно из самых оперативных и важных средств распространения информации в современном обществе. Оно играет значительную роль в донесении новостей, образовательных и культурных программ до населения. Передаваемая по радиоволнам информация оказывает влияние на различные сферы жизни. В статье рассматривается роль радио как средства массовой информации, его преимущества и значение в современной жизни.

Ключевые слова: Радио, информация, оперативность, СМИ, коммуникация.

Annotation: Radio is one of the fastest and most important means of information dissemination in modern society. It plays a vital role in delivering news, educational, and cultural programs to the public. Information transmitted via radio waves influences many areas of life. This article explores the role of radio as a mass communication tool, its advantages, and its significance in today's world.

Keywords: Radio, information, promptness, mass media, communication.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga, ommaviy axborot vositalarining roli va ahamiyati tobora ortib bormoqda. Xususan, radio telegrafiya va radiostansiyalar orqali tarqatiladigan tezkor xabarlar jamiyatda axborotning tez va samarali tarqatilishida muhim o'rin tutadi. Radio, o'zining mavjudligi va keng ko'lamdagi auditoriyasi bilan, axborot tarqatishning eng samarali vositalaridan biri

bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada radio orqali tezkor xabar berish va axborot tarqatishning ahamiyati, imkoniyatlari hamda cheklavlari haqida so'z yuritiladi. Radio-tezkor xabar berishning o'rni va ahamiyati. Radio asrlar davomida jamiyatni birlashtirish va xabardor qilishda katta rol o'ynab kelgan. Bugungi kunda radio orqali tezkor xabarlar berishning ahamiyati yanada oshmoqda. Dunyo bo'ylab yuz berayotgan tabiiy ofatlar, siyosiy o'zgarishlar, ijtimoiy muammolar va boshqa dolzarb voqealar haqida tezkor xabarlar tarqatish, jamiyatni xabardor qilish va vaziyatga tezkor javob berishga imkon yaratadi.

Radio aloqa—bu radio to'lqinlar yordamida ma'lumot almashish. Radioaloqa tizimining axborot tomonida radiouzatuvchi va uzatuvchi antennalardan tashkil topgan radiouzatuvchi qurilma, qabul qiluvchi tomonida esa qabul qiluvchi antennalar va radioqabul qiluvchilardan iborat radio qabul qiluvchi qurilma joylashgan. Transmitterda tashuvchi chastotasining tebranishi uzatilayotgan axborot signalining qonuniga muvofiq o'zgartiriladi va qabul qiluvchi uchida teskari jarayon amalga oshiriladi. Muloqot bir tomonlama yoki ikki tomonlama bo'lishi mumkin. Radioaloqa statsionar ob'ektlar va ko'chma ob'ektlar o'rtasida, shuningdek, harakatlanuvchi ob'ektlar o'rtasida aloqa o'rnatishning yagona usuli hisoblanadi.

Radioaloqa—radioto'lqinlar (elektromagnit tebranishlar) yordamida turli masofalarda axborot almashish uchun elektron aloqa turi. Radio (lot. radiare — nurlanish), „radioaloqa“ atamasi „nurlanish yordamida aloqa“, ya'ni o'tkazuvchi simlar yordamisiz (simsiz aloqa) degan ma'noni anglatadi. Kosmik antenna yordamida transmitter nurlanadi va yer yuzasiga tarqaladi, keyingi qabul qiluvchiga ta'sir qiladi va elektr energiyasi elektromagnit to'lqin energiyasiga aylanadi. Ikki tomonlama aloqa uchun har bir radiostantsiya uzatuvchi va qabul qiluvchidan iborat bo'lishi kerak. Kam quvvatli radiostantsiyada uzatuvchi va qabul qiluvchi umumiy korpusga o'rnatiladi. Yuqori quvvatli signallarni tarqatishda transmitterlar alohida birliklar bilan tayyorlanadi. Qabul qiluvchilar, shuningdek, sifatli radio signallarni qabul qilish uchun alohida birliklar bilan ishlab chiqariladi. Uzatish vaqtida elektromagnit to'lqinlarni chiqaradigan va qabul qilish vaqtida ularning energiyasini o'zlashtiradigan qurilma antenna deb ataladi. Antennaning eng oddiy turi — bir uchi erdan ko'tarilgan va bir uchi uzatuvchi yoki qabul qilgichga ulangan oddiy sim.

Birinchi radiogramma 1896 yilning mart oyida Rossiyada eng taniqli odamlardan biri - rus fizigi Aleksandr Popov tomonidan yuborilgan. Unda atigi 2 ta so'z bor edi: "Geynrix Gerts. 2009 yilda fransuz virusshunos olim Lyuk Montagyer bakteriyalar radio to'lqinlarni yaratishga qodir, degan farazni ilgari surdi. Uning tadqiqotlari natijalari bu narsa mumkinligini tasdiqlaydi (bakteriyalar haqida qiziqarli ma'lumotlar)". Radio ixtirosiga hissa qo'shgan birinchi tajribalarni amerikalik

stomatolog Mahlon Loomis o'tkazgan. Simsiz aloqa ikkita simni havoga ko'targan uchurtmalar yordamida amalga oshirildi. 1868 yildayoq signalni 20 kilometrdan ko'proq masofaga uzatishga muvaffaq bo'lgan.

1940 yilda Angliyada futbol jamoalari o'rtasidagi o'yin paytida qiziq bir voqea yuz berdi. Stadionni quyuq tuman qoplagan va sharhlovchi hatto futbol maydonining burchagini ham ilg'ay olmagan. Sharhlovchiga o'yin haqidagi radioeshittirishni nemislar ham tinglayotgani haqida xabar berishdi. Agar ular tuman haqida bilib qolsalar, darhol bombardimon qilishni boshlashlari turgan gap edi. Sharhlovchi tuman haqida sir boy bermadi. U minbarlardagi muxlislarning hatti-harakatlaridan kelib chiqib, o'yinni sharhlab turdi. XIX asr oxirlari, XX asr boshlarida "Masens" paroxodi halokatga uchradi. Qutqaruv operatsiyasi jarayonida ilk marotaba radio aloqa muvaffaqiyatli qo'llanildi, natijada odamlar cho'kayotgan kemadan qutqarib qolindi. 13 fevral kuni Butunjahon radio kuni sifatida nishonlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, radio orqali tezkor xabarlar berish jamiyatni xabardor qilishda, favqulodda holatlarga tezkor javob berishda va odamlarning xavfsizligini ta'minlashda o'ta muhim ahamiyatga ega. Axborot tarqatishning bunday vositalarini yanada takomillashtirish va ularni kengroq auditoriyaga yetkazish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Hozirgi kunda radioning ommaviyligi o'tgan asrga nisbatan sezilarli darajada pasaymoqda, chunki uning o'rnini asta-sekin televidenie va Internet egallab bormoqda. Biroq, bir vaqtlar radio aloqa texnologiyalari sohasida texnologik taraqqiyotda yetakchi bo'lgan va hozirda ham u deyarli hamma joyda, politsiyadan tortib aviatsiyaga qadar qo'llaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alimov, B. (2018). Ommaviy axborot vositalari va ularning jamiyatdagi o'rni. Tashkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
2. Ismailova, D. (2020). Radio va televideniye: axborot va ta'lim vositalari sifatida. Tashkent: "Tafakkur" nashriyoti.
3. Jumaev, M. (2019). Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va ommaviy axborot vositalarining ahamiyati. O'zbekiston ilmiy jurnali, 12(3), 45-53.
4. Kudratov, Sh. (2021). Tezkor xabarlar va ommaviy axborot vositalarining jahon miqyosidagi roli. O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar fakulteti nashriyoti.
5. Pirov, A. (2017). Ommaviy axborot vositalarining tarixi va rivojlanishi.

Toshkent: Yangi nashr.

6. Suleymanov, B. (2022). Radio va axborot tarqatish: tarix va hozirgi zamon. *Journal of Media Studies*, 5(2), 12-19

7. Stuart, H. (2018). *Media and Society: A Critical Perspective*. New York: Oxford University Press.

8. Wells, J. (2019). *The Impact of Broadcast News on Society*. Cambridge: Cambridge University Press.